

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

7. november 2024*

»Præjudiciel forelæggelse – artikel 267 TEUF – begrebet »ret« – dommer fra afdelingen for civile sager ved Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen) – dommer udnævnt af præsidenten i Republikken Polen på grundlag af en resolution fra Krajowa Rada Sądownictwa (det nationale domstolsråd, Polen) i dettes nye sammensætning – præjudiciel forelæggelse, der er indgivet af et dommerkollegium, som ikke har status som en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov – afvisning«

I sag C-326/23,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen), sat med en enedømme, ved afgørelse af 15. marts 2023, indgået til Domstolen den 25. maj 2023, i sagen

C.W. S.A.,

C.O. S.A.,

D. sp. z o.o.,

G. S.A.,

C. sp. z o.o.,

C.1 S.A.

mod

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

procesdeltager:

L. S.A.,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

* Processprog: polsk.

sammensat af formanden for Fjerde Afdeling, I. Jarukaitis (refererende dommer), som fungerende formand for Femte Afdeling, og dommerne D. Gratsias og E. Regan,

generaladvokat: N. Emiliou,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- C. sp. z o.o. ved radcowie prawni P.K. Rosiak, M. Sendrowicz og K. Szczepanowska-Kozłowska,
- den polske regering ved B. Majczyna og S. Żyrek, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved K. Herrmann og P.J.O. Van Nuffel, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side C.W. S.A., C.O. S.A., D. sp. z o.o., G. S.A., C. sp. z o.o. (herefter »selskabet C«) og C.1 S.A. og på den anden side Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (formanden for konkurrence- og forbrugerbeskyttelsesmyndigheden, Polen) vedrørende en afgørelse om pålæggelse af bøder til disse virksomheder for overtrædelse af konkurrencereglerne.

Polsk ret

Republikken Polens forfatning

- 3 Artikel 179 i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Republikken Polens forfatning) fastsætter:
»Dommere udnævnes for en ubegrænset periode af Republikkens præsident efter indstilling fra Krajowa Rada Sądownictwa [(det nationale domstolsråd, Polen) (herefter »domstolsrådet«)].«
- 4 Artikel 180 i Republikken Polens forfatning bestemmer:
»1. Dommere er uafsættelige.

2. En dommer kan ikke afsættes, suspenderes fra tjeneste, forflyttes til en anden retsinstans eller til en anden funktion mod sin vilje, medmindre dette følger af en retsafgørelse, og kun i de tilfælde, der er fastsat ved lov.

[...]«

Lov om den øverste domstol

- 5 Artikel 29 i ustawa o Sądzie Najwyższym (lov om den øverste domstol) af 8. december 2017 (Dz. U. af 2018, pos. 5), som ændret ved ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (lov om ændring af lov om den øverste domstol og visse andre love) af 9. juni 2022 (Dz. U. af 2022, pos. 1259) (herefter »lov om den øverste domstol«) fastsætter:

»[...]

2. I forbindelse med [Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen)] eller dens organers virke kan der ikke rejses tvivl om lovmæssigheden af [retsinstanser], statslige forfatningsorganer og retsbeskyttelsesorganer.

3. [Sąd Najwyższy (øverste domstol)] eller et andet magtorgan kan hverken fastslå eller bedømme lovligheden af udnævnelsen af en dommer eller den deraf følgende beføjelse for den pågældende til at beklæde embedet som dommer.

4. Omstændighederne vedrørende udnævnelsen af en dommer ved [Sąd Najwyższy (øverste domstol)] kan ikke udgøre den eneste grund til at anfægte en afgørelse truffet under deltagelse af denne dommer eller til at betvivle dommerens uafhængighed og upartiskhed.

5. Det er tilladt at foretage en vurdering af, om kravene om uafhængighed og upartiskhed overholdes af en dommer ved [Sąd Najwyższy (øverste domstol)] eller en dommer, der er forflyttet til [denne] domstol, under hensyntagen til omstændighederne vedrørende vedkommendes udnævnelse og adfærd efter udnævnelsen – på anmodning af den i stk. 7 omhandlede borger – hvis dette under omstændighederne i en given sag kan føre til en tilsidesættelse af princippet om uafhængighed og upartiskhed, der påvirker sagens udfald, under hensyntagen til borgerens situation og sagens karakter.

6. En anmodning om konstatering af, at de i stk. 5 omhandlede krav er opfyldt, kan indgives mod en dommer ved [Sąd Najwyższy (øverste domstol)] eller en dommer, der er forflyttet til denne domstol og som er tilknyttet et dommerkollegium, der behandler:

- 1) en klage

[...]

7. Enhver part i en sag ved [Sąd Najwyższy (øverste domstol)] har i de i stk. 6 omhandlede tilfælde ret til at indgive en sådan anmodning.

[...]

15. [Sąd Najwyższy (øverste domstol)] behandler anmodningen for lukkede døre i et dommerkollegium med fem dommere, der udtrækkes blandt samtlige medlemmer af [Sąd

Najwyższy (øverste domstol)], efter at have hørt den dommer, der er omfattet af anmodningen, medmindre en høring er umulig eller meget vanskelig. Dommeren kan fremsætte sine bemærkninger skriftligt. Den pågældende dommer er udelukket fra udtrækningen.

[...]

21. Den kendelse, der afsiges efter behandlingen af anmodningen, kan appelleres til [Sąd Najwyższy (øverste domstol)] i et dommerkollegium med syv dommere, som udtrækkes blandt alle medlemmer af [Sąd Najwyższy (øverste domstol)]. Den pågældende dommer og dommeren, som har deltaget i afsigelsen af den appellerede kendelse, udelukkes fra udtrækningen.«

Den civile retsplejelov

- 6 Artikel 49 i ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (lov om den civile retspleje) af 17. november 1964 (Dz. U. nr. 43, pos. 296) i den affattelse, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemmer i stk. 1:

»[...] retsinstansen kan udelukke en dommer på dommerens eller en parts anmodning herom, hvis der foreligger en omstændighed, der kan give anledning til rimelig tvivl med hensyn til denne dommers upartiskhed i den pågældende sag.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 7 Formanden for konkurrence- og forbrugerbeskyttelsesmyndigheden konstaterede ved afgørelse af 8. december 2009, at en aftale, der var indgået af de omhandlede virksomheder, udgjorde en konkurrencebegrænsende praksis på det polske marked for produktion og salg af grå cement. Følgelig pålagde formanden disse virksomheder bøder for overtrædelse af nationale retsregler og EU-retlige regler på konkurrenceområdet.
- 8 Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionale domstol i Warszawa, Polen) ændrede ved dom af 13. december 2013 delvist denne afgørelse og nedsatte bøderne, som var blevet pålagt de pågældende selskaber.
- 9 Som følge af de appeller, der blev iværksat til prøvelse af denne dom, nedsatte Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa, Polen) ved dom af 27. marts 2018 beløbet af bøderne, som er nævnt i nærværende doms præmis 7.
- 10 Der blev iværksat kassationsappeller til prøvelse af sidstnævnte dom. Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager) ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) (herefter »afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager«) ophævede ved dom af 29. juli 2020 delvist dommen af 27. marts 2018 og hjemviste sagen til Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa), som på ny traf afgørelse ved dom af 21. maj 2021.
- 11 Selskabet C iværksatte appel til prøvelse af sidstnævnte dom ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), idet selskabet navnlig bestred lovligheden af dommerkollegiets sammensætning ved Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa), som havde afsagt denne sidstnævnte dom, samt dommerkollegiets sammensætning ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), der havde afsagt dommen af 29. juli 2020.

- 12 Efter at selskabet C blev underrettet om sammensætningen af det dommerkollegium ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, der havde kompetence til at træffe afgørelse om appellen, fremsatte selskabet en anmodning om, at det skulle fastslås, at én af dommerne i dette dommerkollegium ikke opfyldte betingelserne for uafhængighed og upartiskhed, henset til omstændighederne vedrørende udnævnelsen af denne dommer på grundlag af domstolsrådets indstilling. Selskabet C anmodede som følge heraf om, at denne dommer blev udelukket fra sagens behandling.
- 13 Det forelæggende dommerkollegium, der, således som det fremgår af den præjudicielle anmodning, er sat med en enedommer, dommeren T.S., som er medlem af afdelingen for civile sager ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) (herefter »afdelingen for civile sager«), har anført, at sagen blev behandlet den 15. marts 2023 »i et retsmøde for lukkede døre ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager«. Det fremgår imidlertid af de sagsakter, som Domstolen råder over, at den forelæggende dommer udgør en del af det dommerkollegium på fem dommere, der er blevet udtrukket blandt alle dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), og som i henhold til artikel 29, stk. 15, i lov om den øverste domstol er blevet udpeget med henblik på at træffe afgørelse i den særskilte procedure om kontrol af overholdelse af kravene om uafhængighed og upartiskhed (herefter »uafhængigheds- og upartiskhedstesten«).
- 14 Den forelæggende dommer har udtrykt tvivl om, hvorvidt uafhængigheds- og upartiskhedstesten samt proceduren om udelukkelse af dommere som fastsat ved polsk ret er forenelig med EU-retten.
- 15 Da det er den forelæggende dommers vurdering, at der er mulighed for en »retslig dialog«, der gør det muligt at undgå en uforenelig modstrid mellem EU-retten og polsk forfatningsret, er denne dommer af den opfattelse, at hverken den første eller den anden af disse to retsordener gør det muligt at rejse tvivl om udnævnelsen af en dommer og anfægte denne dommers evne til at træffe afgørelse, når der ikke er nogen forbindelse mellem omstændighederne ved udnævnelsen af den nævnte dommer og omstændighederne i den sag, der er indbragt for den, eller andre grunde til anfægtelse af dommerens uafhængighed og upartiskhed end den, som vedrører udnævnelsesprocedurens lovlighed.
- 16 Under disse omstændigheder har Sąd Najwyższy (øverste domstol), sat med en enedommer, besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
 - »1) Skal artikel 19, stk. 1, andet afsnit, [TEU], sammenholdt med [chartrets] artikel 47, første afsnit, [...] fortolkes således, at en national domstol, der træffer afgørelse om realiteten i sagen, har pligt til at se bort fra et processuelt retsskridt (en begæring), der er fremsat af en part, som om dette retsskridt ikke var blevet iværksat, når formålet med dette retsskridt er at anfægte en dommers udnævnelse ved brug af retsmidler, der både i henhold til EU-retten og en medlemsstats forfatning er ulovlige – når udnævnelsen hverken efter denne medlemsstats lovgivning eller EU-retten kan gøres til genstand for retslig prøvelse – navnlig ved at rejse tvivl om denne dommers evne og kvalifikationer til at udøve dommergerningen, når der ikke er en sammenhæng mellem omstændighederne ved dommerens udnævnelsesproces og de faktiske omstændigheder i den verserende sag, og der ikke er rimelige grunde til at rejse tvivl om [samme dommers] uafhængighed og upartiskhed, der kan henføres til andre forhold end den af parten rejste tvivl om dommerudnævnelsesprocedurens retsmæssighed, herunder dommerens optræden efter udnævnelsen, dennes sårbarhed over for påvirkning fra den

lovgivende eller den udøvende magt, hvilket i lyset af denne medlemsstats lovgivning medfører, at partens processkridt sidestilles med et forbudt actio popularis og anses for at være et groft og åbenlyst misbrug af den nationale procesret?

- 2) Skal artikel 19, stk. 1, andet afsnit, [TEU], sammenholdt med [chartrets] artikel 47, første afsnit, [...] fortolkes således, at tildeling til parterne i national ret af beføjelser til at kræve, at der sker en prøvelse af, hvorvidt samtlige omstændigheder ved udnævnelsesproceduren og dommerens opførsel efter udnævnelsen kan have indflydelse på dommerens uafhængighed og upartiskhed i den verserende sag ved hjælp af en såkaldt [uafhængigheds- og upartiskhedstest] eller en indsigelse om inhabilitet, hvorved der fremsættes begæring om, at dommeren viger sit sæde i sagen, er en effektiv og tilstrækkelig foranstaltning til opfyldelse af kravet om en domstol oprettet ved lov i EU-rettens forstand?»

Formaliteten vedrørende anmodningen om præjudiciel afgørelse

- 17 Selskabet C har udtrykt tvivl om, hvorvidt det forelæggende organ, der alene er sat med dommeren T.S., har status som en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov som omhandlet i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, henset til de omstændigheder, hvorunder denne dommer blev udnævnt til dommer ved afdelingen for civile sager. Selskabet C har nærmere bestemt fremhævet, at den nævnte dommer er en af de dommere, som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har udtalt sig om i dom af 3. februar 2022, *Advance Pharma sp. z o.o. mod Polen* (CE:ECHR:2022:0203JUD00146920, herefter »dommen i sagen *Advance Pharma mod Polen*«).
- 18 Europa-Kommissionen deler den tvivl, som selskabet C har udtrykt. Idet Kommissionen har konstateret, at anmodningen om præjudiciel afgørelse er indgivet af en enedommer, som er blevet udnævnt til dommer ved afdelingen for civile sager under de samme omstændigheder som dem, der lå til grund for udnævnelsen af de dommere, som forelagde Domstolen anmodningerne om præjudiciel afgørelse i de sager, der har givet anledning til dom af 21. december 2023, *Krajowa Rada Sądownictwa* (En dommers forbliven i sit embede) (C-718/21, herefter »dommen i sagen *Krajowa Rada Sądownictwa*«, EU:C:2023:1015), samt kendelse af 15. maj 2024, *Rzecznik Finansowy* (C-390/23, EU:C:2024:419), af 29. maj 2024, *Rzecznik Praw Obywatelskich* (Særligt retsmiddel i Polen) (C-720/21, EU:C:2024:489), og af 29. maj 2024, *Prokurator Generalny* (Særligt retsmiddel i Polen II) (C-43/22, EU:C:2024:459), er det Kommissionens opfattelse, at den forelæggende ret ikke kan anses for at være en ret, der forudgående er oprettet ved lov som omhandlet i bestemmelserne i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, stk. 2.
- 19 Som besvarelse på en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse truffet i henhold til artikel 62, stk. 1, i Domstolens procesreglement har den polske regering bekræftet, at enedommeren, som udgør det forelæggende organ, blev udnævnt til dommer ved afdelingen for civile sager af Republikken Polens præsident den 10. oktober 2018 på grundlag af en indstilling fra domstolsrådet i dettes nye sammensætning, som fremgår af resolution nr. 330/2018 vedtaget af domstolsrådet den 28. august 2018. Regeringen har også bekræftet, at denne udnævnelse skete, selv om *Naczelnny Sąd Administracyjny* (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Polen) ved kendelse af 27. september 2018 havde udsat eksigibiliteten af resolution nr. 330/2018, som denne ret endeligt annullerede ved dom af 6. maj 2021.

- 20 Det fremgår i denne forbindelse af fast retspraksis, at Domstolen for at bedømme, om et forelæggende organ er en »ret« i henhold til artikel 267 TEUF – et spørgsmål, som alene skal afgøres på grundlag af EU-retten – og følgelig for at bedømme, om anmodningen om præjudiciel afgørelse kan antages til realitetsbehandling, tager en hel række forhold i betragtning, herunder navnlig om organet er oprettet ved lov, har permanent karakter, virker som obligatorisk retsinstans, anvender en kontradiktorisk sagsbehandling og træffer afgørelse på grundlag af retsregler, samt om det er uafhængigt (jf. i denne retning dom af 30.6.1966, Vaassen-Göbbels, 61/65, EU:C:1966:39, s. 395, dommen i sagen Krajowa Rada Sądownictwa, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis, og dom af 7.5.2024, NADA m.fl., C-115/22, EU:C:2024:384, præmis 35).
- 21 Domstolen har fastslået, at Sąd Najwyższy (øverste domstol) som sådan opfylder de krav, hvortil der således er blevet henvist, og har præciseret, at så længe en anmodning om præjudiciel afgørelse hidrører fra en national domstol, skal der gælde en formodning for, at denne domstol opfylder disse krav uafhængigt af sin konkrete sammensætning (dom af 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, præmis 68 og 69, og dommen i sagen Krajowa Rada Sądownictwa, præmis 41).
- 22 Domstolen har også bemærket, at det følger af fast retspraksis, at det inden for rammerne af en præjudiciel procedure i henhold til artikel 267 TEUF ikke tilkommer Domstolen, henset til opgavefordelingen mellem Domstolen og den nationale retsinstans, at efterprøve, om forelæggelsesafgørelsen er truffet i overensstemmelse med de nationale forskrifter vedrørende retternes sammensætning og virkemåde. Domstolen er bundet af en forelæggelsesafgørelse, der er afsagt af en retsinstans i en medlemsstat, så længe denne ikke er blevet omgjort under en eventuel anke efter national ret (dommen i sagen Krajowa Rada Sądownictwa, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 23 Selv om det i det foreliggende tilfælde hverken fremgår klart af forelæggelsesafgørelsen eller af de sagsakter, som Domstolen råder over, at den forelæggende ret, der består af en enedommer, har kompetence til alene at træffe afgørelse om de anmodninger om en uafhængigheds- og upartiskhedstest og om udelukkelse af dommeren, som selskabet C har indgivet, kan anmodningen om præjudiciel afgørelse ikke afvises begrundet i, at denne ret ikke har kompetence.
- 24 Domstolen har imidlertid ligeledes præciseret, at den formodning, hvortil der er blevet henvist i nærværende doms præmis 21, kan afkræftes, når en endelig retsafgørelse, som er truffet af en retsinstans i en medlemsstat eller af en international retsinstans, fører til, at det lægges til grund, at den dommer, der udgør den forelæggende ret, ikke har status som en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov som omhandlet i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, stk. 2 (dom af 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, præmis 72, og dommen i sagen Krajowa Rada Sądownictwa, præmis 44).
- 25 Domstolen, der var blevet forelagt en sag af dommerkollegier bestående af dommere fra afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, fastslog i lyset af sin egen praksis vedrørende fortolkningen af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med chartrets artikel 47, stk. 2, at forskellige konstateringer og vurderinger foretaget dels af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i dom af 8. november 2021, Dolińska-Ficek og Ozimek mod Polen (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819, herefter »dommen i sagen Dolińska-Ficek og Ozimek mod Polen«), dels af Naczelny Sąd Administracyjny (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) i en dom af 21. september 2021, medførte, at det måtte fastslås, at et sådant dommerkollegium på grund af den fremgangsmåde, der førte til udnævnelsen af de dommere, som dommerkollegiet

bestod af, ikke havde status som en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående var oprettet ved lov som omhandlet i disse EU-retlige bestemmelser (jf. i denne retning dommen i sagen *Krajowa Rada Sądownictwa*, præmis 46-58, samt kendelse af 29.5.2024, *Rzecznik Praw Obywatelskich* (Særligt retsmiddel i Polen), C-720/21, EU:C:2024:489, præmis 24, og af 21.6.2024, *Kancelaria B.*, C-810/23, EU:C:2024:543, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

- 26 Domstolen fastslog i præmis 77 i dommen i sagen *Krajowa Rada Sądownictwa*, at når samtlige de såvel systemiske som faktuelle forhold, der er nævnt i dels dommens præmis 47-57, dels dommens præmis 62-76, og som karakteriserede udnævnelsen ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager af de tre dommere, der udgjorde den forelæggende instans i den omhandlede hovedsag, behandles samlet, har de til følge, at denne instans ikke har en sådan status. Når samtlige disse forhold lægges sammen, kan de nemlig skabe rimelig tvivl hos borgerne om, hvorvidt de berørte dommere og det dommerkollegium, hvor de har sæde, er uimodtagelige for eksterne faktorer, navnlig direkte eller indirekte påvirkninger fra den lovgivende og den udøvende magt i Polen, og om de er neutrale i forhold til de interesser, som står over for hinanden. De nævnte forhold kan således føre til, at disse dommere og denne retsinstit ikke fremstår som uafhængige og upartiske, hvilket kan skade den tillid, som domstolene skal indgyde disse borgere i et demokratisk samfund og en retsstat (dommen i sagen *Krajowa Rada Sądownictwa*, præmis 77, samt kendelse af 29.5.2024, *Rzecznik Praw Obywatelskich* (Særligt retsmiddel i Polen), C-720/21, EU:C:2024:489, præmis 25, og af 21.6.2024, *Kancelaria B.*, C-810/23, EU:C:2024:543, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Domstolen konkluderede følgelig på denne baggrund i præmis 78 i dommen i sagen *Krajowa Rada Sądownictwa*, at den formodning, hvortil der er blevet henvist i nærværende doms præmis 21, skulle anses for at være afkræftet, og at det skulle følgelig fastslås, at det dommerkollegium ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, der havde forelagt Domstolen den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse, ikke udgjorde en »ret« som omhandlet i artikel 267 TEUF, således at denne anmodning ikke kunne antages til realitetsbehandling.
- 28 Tilbage står at afgøre, om de betragtninger, som Domstolen anførte i præmis 47-57 og 62-76 i dommen i sagen *Krajowa Rada Sądownictwa* vedrørende de forhold, som karakteriserede udnævnelsen ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager af de dommere, der udgjorde den forelæggende ret, som havde forelagt den en anmodning om præjudiciel afgørelse i den sag, der gav anledning til denne dom, kan overføres på situationen for den enedommer, der udgør den forelæggende ret i hovedsagen, til trods for den omstændighed, at denne dommer ikke er blevet udnævnt ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, men ved afdelingen for civile sager.
- 29 Det skal for det første i denne henseende fastslås, at dommen i sagen *Dolińska-Ficek og Ozimek mod Polen* og dommen afsagt af *Naczelny Sąd Administracyjny* (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) den 21. september 2021, som vedrører de omstændigheder, hvorunder dommerne ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager blev udnævnt på grundlag af resolution nr. 331/2018, med hensyn til de syv dommere ved afdelingen for civile sager, der blev udnævnt på grundlag af resolution nr. 330/2018, har deres sidestykke i henholdsvis dommen i sagen *Advance Pharma mod Polen* og i dommen afsagt af *Naczelny Sąd Administracyjny* (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) den 6. maj 2021, hvorved denne ret annullerede sidstnævnte resolution.

- 30 Eftersom disse syv dommere i afdelingen for civile sager, herunder dommeren T.S., blev udnævnt efter en procedure, der var identisk med den, der blev fulgt ved udnævnelsen af dommere ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, nåede Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i §§ 321 og 334 i dommen i sagen Advance Pharma mod Polen til de samme konklusioner som dem, den havde anført i §§ 320 og 338 i dommen i sagen Dolińska-Ficek og Ozimek mod Polen. Den fastslog således, at disse udnævnelser – for så vidt som de dels var sket på grundlag af en indstilling fra domstolsrådet i en ny sammensætning, der ikke frembød tilstrækkelige garantier for uafhængighed i forhold til den lovgivende og den udøvende magt, dels var sket, selv om eksigibiliteten af domstolsrådets resolutioner var blevet suspenderet af Naczelny Sąd Administracyjny (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) – åbenbart var i strid med de grundlæggende nationale regler, der regulerer proceduren for udnævnelse af dommere.
- 31 Hvad for det andet angår dommen afsagt af Naczelny Sąd Administracyjny (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) den 6. maj 2021 bemærkes det, at denne ret ved denne dom annullerede resolution nr. 330/2018, herunder den del heraf, der havde indstillet dommerne til udnævnelse, idet den bl.a. støttede sig på de konstateringer og vurderinger, som dommen af 21. september 2021, der er nævnt i præmis 54 i dommen i sagen Krajowa Rada Sądownictwa, begrænsede sig til at gentage uændret.
- 32 Dette er navnlig tilfældet for så vidt angår de konstateringer, der fremgår af punkt 7.1-7.6 i disse to domme fra Naczelny Sąd Administracyjny (øverste domstol i forvaltningsretlige sager), hvorefter ændringerne af de nationale bestemmelser – der regulerer de søgsmål, der kan indledes til prøvelse af domstolsrådets resolutioner – set i deres faktiske og retlige sammenhæng åbenbart havde til formål at forhindre, at en retsinstans kunne undersøge, i hvilket omfang kombinationen af forskellige faktorer kunne have haft til følge, at de dommere, der for nylig var udnævnt ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) efter indstilling fra domstolsrådet i dets nye sammensætning, ikke opfyldte de krav, der følger af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, og at forhindre Domstolen i at træffe afgørelse herom.
- 33 I den samlede vurdering af den retlige og faktiske sammenhæng, hvori ændringerne af den polske lovgivning fandt sted, henviste Domstolen ganske vist også i præmis 52 og 66 i dommen i sagen Krajowa Rada Sądownictwa til de særlige elementer ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager. I dommens præmis 52 henviste Domstolen således til §§ 331-333 i dommen i sagen Dolińska-Ficek og Ozimek mod Polen, hvori Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fremhævede, at grovheden af tilsidesættelsen af artikel 6, stk. 1, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, var så meget desto mere godtgjort i lyset af den grundlæggende betydning og den følsomme karakter af de kompetencer, som denne afdeling er tillagt. For så vidt angår præmis 66 i dommen i sagen Krajowa Rada Sądownictwa nævnes det, at afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager er oprettet ex nihilo, at denne afdeling udelukkende består af dommere, der er udnævnt efter indstilling fra domstolsrådet i dens nye sammensætning, samt at den nævnte afdeling er tildelt kompetence på særligt følsomme områder.
- 34 Selv om det i anmodningen om præjudiciel afgørelse er anført, at sagen blev behandlet i retsmødet ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, er det ikke desto mindre ubestridt, at den dommer, der udgør den forelæggende ret, og som er blevet udtrukket til at være en del af det særlige dommerkollegium, der skal træffe afgørelse om uafhængigheds- og upartiskhedstesten, er blevet udnævnt ved afdelingen for civile sager.

- 35 Det forholder sig ikke desto mindre således, at de mangler, der har påvirket den proces, der førte til udnævnelsen af dommeren T.S., og som er nævnt i nærværende doms præmis 30 og 31, er identiske med dem, der har påvirket proceduren for udnævnelse af dommerne ved afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager, og er i sig selv tilstrækkelige til at skabe rimelig og alvorlig tvivl hos borgerne om denne dommers uafhængighed og upartiskhed, selv om vedkommende er blevet udnævnt ved en afdeling, der ikke har de samme kendetegn som afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager.
- 36 Det skal i denne henseende fremhæves, at de omstændigheder, der kan give anledning til en sådan systemisk tvivl, principielt vedrører den individuelle situation for den eller de dommere, der indgiver en anmodning i henhold til artikel 267 TEUF, og navnlig de uregelmæssigheder, der er begået i forbindelse med deres udnævnelse i det pågældende retssystem, og ikke disse dommers placering i et bestemt dommerkollegium (jf. i denne retning dom af 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, præmis 72, 73 og 75).
- 37 Formodningen, hvortil der henvises i nærværende doms præmis 21, skal under disse omstændigheder i det foreliggende tilfælde anses for at være afkræftet, og det skal følgelig fastslås, at dommeren i afdelingen for civile sager, som er enedommer i det dommerkollegium, der har forelagt Domstolen anmodningen om præjudiciel afgørelse, ikke udgør en »ret« som omhandlet i artikel 267 TEUF, således at denne anmodning skal afvises.

Sagsomkostninger

- 38 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Anmodningen om præjudiciel afgørelse indgivet af Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen), sat med en enedommer, ved afgørelse af 15. marts 2023 afvises.

Underskrifter